

Til
DFØ
v/ postmottak@dfo.no

cc/ jonamundbrenden.ovregard@dfo.no

Deres ref: 23/1448

Vår ref: IO/ES

Dato: 31.01.2024

Innspill til DFØ høring om krav og kriterier til bærekraftige anskaffelser av tekstiler

Norsk Industri, Teko bransjeforening, er bransje- og arbeidsgiverforening for norske tekstil-, konfeksjons-, sko- og sportsutstyrproducenter. Bransjeforeningen har mer enn 110 medlemsbedrifter som omfatter det meste av produksjonen som skjer i Norge, ved norskeide fabrikker utenlands og utenlandsk leieproduksjon. Om lag halvparten av medlemmenes omsetning eksporteres. Mange av medlemmene leverer gjennom offentlige anskaffelser og derfor er regelverk og kravspesifikasjoner av stor betydning. Dette innspillet er utformet gjennom dialog og samarbeid med medlemmene hvorav flere er leverandører til statlige etater og kommuner.

Norsk Industri er medlem i den europeiske tekstil og klesindustriforeningen, Euratex, og gjennom arbeidet vårt der har vi som eneste norske aktør deltakelse i arbeidet og kjennskap til krav og innhold på sporing og andre krav som vil komme fremover fra EUs side, og bli gjeldende krav i Norge.

Innspillene er utformet med tanke på at kravene først og fremst er utviklet med hensyn til enklere arbeidstøy, men kan ha overføringsverdi til andre produktgrupper. Spesifikke innspill er gitt på eie-kravene, da våre medlemsbedrifter i all hovedsak selger produkter, kommentarene vil på flere områder være overførbare til leie-kravene.

Vi ser frem til videre dialog og vil anbefale tett samarbeid med bransjen i forhold til spesifiserte krav for ulike produktgrupper og tekstilfibre, da det vil være forskjell på krav som kan stilles til ulike materialer (som ull, bomull, polyester) og bruksområder (helsevesen versus brannvern).

Generelle innspill

Markedsdialog:

I høringsforslaget legges det stor vekt på at innkjøper må forhøre seg med aktuelle tilbydere i markedet for å utforme krav og kriterier. Vi er veldig positive til dette, da ulike tekstiler har ulike egenskaper, krav og spesifikasjoner som det kan være vanskelig å adressere på et overordnet nivå. For eksempel vil helt andre krav måtte stilles til arbeidsbeskyttelsesbekledning - Personal protective equipment (PPE) – enn til arbeidsklær for helsepersonell. God markedsdialog vil være avgjørende for å avstemme markedet og finne eventuelle kollisjoner mellom for eksempel krav til lang levetid og krav til redusert bruk av kjemikalier i etterbehandling av tekstiler.

Sporing av tekstiler:

EU kommisjonen holder på å utvikle digitale produktpass (DPP – digital product passport) hvor tekstiler, klær og sko blir en av de første produktgruppene som vil få krav om dette. Både hva slags informasjon som skal være tilgjengelig på produktnivå og hva slags digital struktur og informasjonsbærer som skal brukes er under utvikling. Når det gjelder informasjonsbærer og digital struktur, har EU kommisjonen sendt forespørsel om standardisering til de internasjonale standardiseringsorganisasjonene med ønske om at

standardene for DPP er ferdigstilt innen utgangen av 2025. Standardene må være på plass før bedriftene kan starte å levere innhold på riktig DPP-format, derfor er ikraftsettelse av kravet forespeilet til 2026/27 i EU.

Det vil være lite økonomisk bærekraftig om offentlige innkjøpere og produsenter investerer i ulike sporingssystemer/programvarer og informasjonsbærere med ulik digital struktur før den grunnleggende strukturen er standardisert fra EU sin side. Vi anbefaler derfor en tett markedsdialog for kravene om statistikk og måling, slik at innkjøper i så fall nyttiggjør seg av produsentenes eksisterende systemer inntil lignende føringer kommer på plass fra EU.

Produkters klima- og energiavtrykk - Kravoppnåelse i løpet av kontraktperioden:

Kravoppnåelse i løpet av kontraktperioden kan brukes i større grad for å utvikle markedet på områder der det ikke er modent. Eksempelvis kan det brukes for å tilgjengeliggjøre informasjon om klimagassutslipp (i kg CO₂-ekv) knyttet til produkter. Bedriftens energiforbruk kan også diskuteres eller oppgis ved å vise til energiforbruk per produkt. Et viderekomment krav vil være å fremlegge plan for reduksjon av energiforbruk. Både CO₂-utslipp og energiforbruk per produkt kan dokumenteres ved å utarbeide EPDer (Environmental Product Declarations etter ISO 14025). Et eksempel på formulering finnes allerede i DFØs kriterieveiviser for møbler, se [Informasjon om klimafotavtrykk - EPD](#).

Dette er derimot noe svært få tilbydere har på plass i dag innenfor tekstiler og arbeidsklær. Krav kan formuleres slik at i løpet av kontraktperioden skal aktøren kunne levere EPDer etter en gitt prosentvis opptrapping eller på spesifikke produkter etter en gitt tidsperiode. Dette vil være en noe mykere tilnærming som gjør at mange aktører ikke blir ekskludert, men likevel må omstille seg og få på plass dokumentasjon av CO₂-avtrykk på produktene.

Spesifikke innspill – manglende krav og kriterier

1. Overordnet om sertifiseringer og merkeordninger

Det er flere sertifiseringer og merkeordninger som er aktuelle på bedriftsnivå og produktnivå. Vi ser særlig på miljømerker at ulike tilbydere går for ulike merkeordninger ettersom deres kunder etterspør forskjellige merker. Fokuset bør derfor være på kriteriene som ligger til grunn for å oppnå merkeordningen, ikke merkeordningen i seg selv. For eksempel at ulike miljømerker kan brukes som dokumentasjon på at farlige kjemikalier ikke er brukt. På overordnet bedriftsnivå er et aktuelt kontraktsvilkår at leverandør plikter å inneha godkjent sertifisering for ledelsessystem for miljø iht. ISO 14001:2015 eller tilsvarende, gjennom hele avtalens levetid.

På produktnivå er det mange godt opparbeidede, internasjonale og uavhengige merke- og sertifiseringsordninger for ulike tekstiler/materialer/aspekter innenfor bærekraft. Eksempler er OEKO-TEX® standarder, Textile Exchange standarder (som Global Recycled Standard (GRS), Responsible Wool Standard (RWS), mfl.), Social Accountability 8000 (SA 8000), Worldwide Responsible Accredited Production (WRAP), Better Cotton, Woolmark, Leather Working Group (LWG) sertifisering, Amfori BSCI og nordiske merkeordninger som for eksempel Svanemerket.

Merkeordninger er ressurskrevende å investere i og opprettholde. Innkjøper må ha kunnskap om kriteriene som ligger bak de ulike merkeordningene for å sikre at relevante merkeordninger etterspørres som dokumentasjon på relevant miljø- eller klimaeffekt. Vi er klar over at dette ikke er en enkel jobb. Vi vil derfor kommentere noen utfordringer våre medlemmer har hatt ved etterspørsel av spesifikke merker:

- Svanemerket er et godt etablert og velrennomert miljømerke i Norden, men brukes i liten grad utenfor. Norske tekstilprodusenter er globale aktører som ofte må rette seg inn mot internasjonale merkeordninger.

- RWS er opprinnelig en amerikansk merkeordning som brukes mye på merinoull, mens norsk ull som oftest bruker det nordiske Svanemerket.
- For å sertifisere ulltekstiler med Svanemerket kan det ikke brukes Super Wash eller Total Easy Care behandling. Disse behandlingsformene må til for å oppnå krav i anbud til både 40 og 60 graders vask og 5% dimensjonsendring.

2. Materialgjenvinning og bruk av resirkulerte fiber

EU har sterkt fokus på tekstiler i sin tekstilstrategi, blant annet med økodesignforordningen og utvidet produsentansvar. I økodesignforordningen vil det settes krav til blant annet holdbarhet og levetid, samt mulighet for reparasjon, gjenbruk og vedlikehold, som er temaer som blir adressert i dette forslaget. I tillegg vil det kunne stilles krav til økt mengde resirkulerte fiber i produkter og økt materialgjenvinning for tekstilene som ikke kan repareres eller gjenbrukes. Dette mangler i høringsutkastet. Alle tekstiler blir på et eller annet tidspunkt til avfall, og dette bør også adresseres i veilederen.

Det er enklere å gjenvinne lettere arbeidstøy laget av monomaterialer som ren ull eller bomull og blandingstekstiler (som bomull og polyester), enn tyngre arbeidsklær som består av svært mange komponenter. Leverandørmarkedet er ennå umodent på dette området, selv om det jobbes iherdig med dette hos flere. Markedsdialog er avgjørende for å kartlegge mulighetsrommet ved den enkelte anskaffelsen. Under følger mulige kravformuleringer til resirkulerte fibre og materialgjenvinning.

Resirkulering av avkapp

For tekstiler der tekstil-til-tekstil resirkulering er tilgjengelig kan det etterspørres at bedriften lager et system for resirkulering av avkapp slik at dette skjer på en mest mulig bærekraftig måte. Leverandøren plikter å sikre at det er etablert et system for resirkulering av avkapp ved produksjon av artiklene innen 6 måneder fra kontraktsgjøring, dersom dette ikke allerede er etablert. Med "resirkulering" menes både andel sendt til ombruk, materialgjenvinning og forbrenning.

Gjenvunnet fiber

Innkjøperer kan stille krav eller gi poeng for innhold av tekstil-til-tekstil resirkulerte fiber i nye tekstiler, helst sertifisert etter Global Recycled Standard (GRS). Kriteriet må anses som viderekommet, og avklaring med tilbyderne i innledende markedsdialog må til for å kartlegge hvilke typer tekstiler det er modent å etterspørre resirkulerte fibre for.

- Kravene/kriteriene bør stilles både for eie og leie, men det kan skilles mellom Grunnleggende og Viderekomne.
- Forslag til tildelingskriterium: Gjenvunnet fiberinnhold premieres.

Materialgjenvinning av kasserte tekstiler og klær

Tekstiler som ikke kan gjenbrukes bør materialgjenvinnnes (ref. avfallshierarkiets prioriteringsrekkefølge). Det kan vurderes å stille krav til at leverandører av tekstiler har en plan for hvordan tekstilene skal håndteres når de skal kasseres. Det finnes anlegg for tekstil-til-tekstil gjenvinning i Norden og Europa, et pilotanlegg er i gang i Norge (Norsk Tekstilgjenvinning AS). Derimot er materialgjenvinning i praksis ikke tilgjengelig for alle typer tekstiler eller produktgrupper, så kravet må avstemmes med markedet.

Forslag til kravformulering:

- Kravene/kriteriene bør stilles både for eie og leie, og det kan skilles mellom Grunnleggende og Viderekomne.
- Kravspesifikasjon, Materialgjenvinning (grunnleggende): Minimum krav om at leverandør skal fremlegge plan om hvordan tekstilene skal håndteres.
- Kravspesifikasjon, Materialgjenvinning (viderekomne): En andel kasserte tekstiler skal materialgjenvinnnes, fortrinnsvis gjennom den mest miljøvennlige metoden, som er mekanisk gjenvinning. Kun tekstiler som ikke aksepteres for materialgjenvinning av spesifikke årsaker (e.g. PPE, tilgriset med olje e.l.) kan forbrennes. Leverandør må dokumentere at tekstiler er levert til materialgjenvinning.

Spesifikke innspill

1. Bærekraftig bruk av tekstiler – eie

QR-kode som viser til enkel, statisk informasjon vil de fleste produsenter kunne levere. Derimot vil ikke alle brukere av arbeidstøy/tekstil ha tilgang på en enhet som kan skanne QR-kode. Av denne grunn er det flere sertifiseringer, for eksempel for arbeidstøy, som per i dag ikke tillater at brukerinformasjon kun er tilgjengelig digitalt, men må legges ved på lapp/merking på produktet. Det bør tas stilling til om tilgjengeliggjøring av informasjon via QR-kode er overflødig og hensiktsmessig, om informasjonen uansett vil være tilgjengelig på andre måter. Det bør kreves vask- og vedlikeholdsmerking av plagget med bruk av Ginetex-symboler.

Det vil være stor forskjell på prissettingen av fysiske kurs versus e-læringskurs for opplæring i bruk, vedlikehold og vask av tekstilene. Det må regnes med at tilbudet må tilpasses anbudet, noe som krever god dialog mellom tilbyder og innkjøper.

2. Statistikk og måling – eie

Det er viktig at kravene til statistikk og måling står i forhold til innkjøpets karakter og størrelse. De grunnleggende kravene til statistikk vil de fleste tilbydere kunne levere på. Bruk av løsningen er avhengig av at innkjøper har rutiner for å sende inn informasjon om returnerte plagg og registrerer dette opp mot innkjøpet man har gjort.

Viderekomment krav krever tett samarbeid mellom oppdragsgiver, leverandør(er) av arbeidsklær og også vaskeritjeneste. Hvis oppdragsgiver skal kunne se hvor mye produktet har blitt vasket og reparert, så krever dette mulighet for oppdatering av informasjonen om plagget fra både tilbyder, innkjøper og vaskeri. Om flere leverandører går sammen for å svare på anbud blir sporingmuligheten mer utfordrende, da alle må dele system, eventuelt samkjøre flere ulike systemer.

Krav om sporingssystem med merking av enkeltplagg kan i dag være for krevende for mindre leverandører og vil favorisere store aktører. Krav om sporingssystem vil også påvirke pris på produktet. Vi anbefaler at krav til sporing spesifiseres gjennom markedsdialog, og prises separat.

Investering i programvare for sporing kan som sagt innledningsvis overlape med kommende EU- krav til DPP, som med all sannsynlighet også vil kreve innføring av sporingssystem og programvare for tilgjengeliggjøring av informasjon på riktig digitalt format. Vår anbefaling er at innkjøpere venter med å etterspørre produktspesifikk sporing til EUs krav til digitale produktpass er klart, tidligst i 2027 for prioriterte tekstilprodukter.

5. Design for lang levetid (eie og leie) - Tildelingskriterium

Overordnet kommentar:

Tildelingskriterienes relevans er avhengig av innkjøpets karakter og produktenes egenskaper. Dokumentasjonskravet er passende, men det vil muligens være vanskelig for innkjøper å kontrollere kravoppnåelsen, spesielt om det ikke inngås en vedlikeholdsavtale. Flere bedrifter har gitt tilbakemelding om at utbytting av deler i 10 år etter levering av produktet regnes som i overkant lenge. Selv om det etterstrebtes å lage produkter som skal vare over lang tid, er erfaringen at utskiftning/reparasjoner etter 5 år er lite hensiktsmessig.

Spesifikke kommentarer:

- Utforming av logoer/identifikasjonskjennetegn: Logo som enkelt kan fjernes er ofte ikke forenlig med logo som skal ha lang levetid. Broderte logo har lang levetid og er egnet mtp. materialgjenvinning av kasserte plagg. Logo i vinyl har ikke like lang levetid, og er ikke gunstig for materialgjenvinning. I mange tilfeller vil bruk av

navneskilt i stedet for logo være mer hensiktsmessig enn krav til logo som enkelt kan fjernes eller dekkes til.

- Utskiftbare deler/kanter versus forsterking: Utbyttbare kanter vil i mange tilfeller gi dårligere produkter, dvs. kortere levetid eller mindre attraktive modeller. Tilbakemelding fra flere produsenter er at utslitte kanter som oftest skjer rett før eller samtidig med at andre utsatte områder også er helt utslitt, som mellom lårene og på setet, hvor ekstra forsterkning eller mulighet for utskiftning uansett ikke ønskes. Vi ser ingen kostnadseffektiv måte å inkludere utbyttbare kanter på klær i vårt nedslagsfelt (helse). Høyere slitestyrke på utsatte områder ved bruk av et annet materiale er fra et materialgjennvinningsperspektiv ikke ønskelig. Hvis et plagg for eksempel er i 100 % bomull vil det være ugunstig mtp. materialgjenvinning om plagget har kneforsterkninger i polyester.
- Fleksibel passform er erfaringsmessig krevende. Stort sett ønsker brukerne tilpassede størrelser til dame/herre og en stor nok sizerange. Størrelsesmerking skal tåle vask gjennom hele plaggets levetid. Fleksibel passform som innebærer økt bruk av strikk, glidelås, knapper og liknende, er ikke gunstig med tanke på design for materialgjenvinning.
- Tilgang til reservedeler: Reservedeler og mulighet for utbytting av glidelåser, knapper og spenner henger sterkt sammen med design og er ofte et kost-nytte-spørsmål. Knapper og spenner går stort sett greit, men feks trykknapper krever spesialverktøy. Utbytting av glidelås kan være utfordrende og tidkrevende.
- Vedlikeholdsavtale bør tas ut som eget krav og prises separat for å sikre fleksibilitet i anbudet.

6. Ufargede tekstiler (eie og leie)

Ufargede tekstiler vil innebære at tekstilet lettere får skjolder og flekker. Dette kan forkorte levetiden i forhold til farget produkt. Kravet kan være aktuelt for klesplagg som ikke er synlige, som undertøy, innvendig metervare, lommefor osv. Men i tilknytning til kravet er det da viktig at innkjøper aksepterer kvalitetsendringen med tanke på lettere synlige flekker, fargespill og eventuelle avvik/variasjon i fargenyanse.

Det kan være vel så hensiktsmessig at innkjøper ser på å bruke flere standardfarger framfor å stille særegne krav til farger. På overordnet nivå vil fargevalg og spesialtilpasninger generelt påvirke miljøbelastningen til produktene. Å etterspørre egne farger, vaskeetiketter, merker osv fører til mindre effektiv bruk av materialer og produksjonsutstyr. Det er generelt mer miljøvennlig å etterspørre standardvalg enn spesialproduksjon.

7. Flammehemmere (eie og leie)

Vi vil generelt bemerke at flere tidligere brukte flammehemmer (FR)-kjemikalier er blitt forbudt da de er helse- og miljøskadelige, og at det er grunn til å være varsom også med de tillatte FR-kjemikaliene. Det bør som minimum søkes å redusere krav som innebærer bruk av disse kjemikaliene, eller kreve materialer som har brannhemmende egenskaper uten kjemikaliebehandling. Dersom produktet ikke trenger flammehemmende egenskaper, skal tilsetning av flammehemmende kjemikalier ikke forekomme. Det er kan være behov for å gjøre unntak for beskyttelsesbekledning/ PPE (Personal protective equipment) og annen bekledning til yrkesgrupper som er særlig utsatt for fare.

Vi anbefaler generelt å referere til internasjonale ISO/EN-standarder som er velkjente og veletablerte blant produsentene. Innkjøpere som stiller krav om flammehemmende tekstiler viser som regel til ISO 11612-sertifisering for vernetøy, men andre standarder er også aktuelle på ulike risikoområder (brannvern, arbeid ved åpen flamme, smelteverk, olje og gass installasjoner, elektriske installasjoner, ved eksplosjonsfare m.m.).

Anbudsteksten kan også opplyse om lovligheten ved bruk av ulike flammehemmere.

Halogenerte flammehemmere i tekstiler er forbudt ved lov.
 Organisk fosforbaserte flammehemmere er tillat og kan til og med miljøsertifiseres.
 Metal/ikke metal flammehemmere som aluminiumhydroksid og antimon er strengt regulert i lovverk og miljøsertifiseringer.
 Eksempler på aktuelle miljøsertifiseringer som adresserer flammehemmere er Oeko-tex 100, Oeko-tex STEP, Oeko-tex Made in green.

8. Oppstartstid (eie og leie)

Vi er enig i at oppstartstid bør være minimum 6 måneder.
 Ved innkjøp som krever særlige tilpasninger og endring av produksjonslinjer, innføring av strengere dokumentasjonskrav mm., må lengre oppstartstid medregnes enn ved kjøp av hyllevarer/standardsortiment. Tilbyder må også forholde seg til eksterne aktørers kapasitet og leveringstider for å innfri krav til for eksempel verifisert dokumentasjon, labtesting av nye produkter, osv. Disse kravene kan for eksempel oppnås senere, i løpet av kontraktperioden. Dette må avklares i markedsdialog.

Ulike arbeidstekstiler og uniformer har ulike leveringstider pga. utvikling, materialkvalitet, kompleksitet og standard godkjenningen. Det er derfor viktig at anbud standardiseres så mye som mulig i sine kravspesifikasjoner for å redusere ledetid og kompleksitet. Det vil gi lavere pris og bedre levering ved at det gis prognoser for et år av gangen med faste leveringstidspunkter i løpet av året for sortimentet som etterspørres. På denne måten vil det gi en forutsigbarhet i kontraktperioden som er positivt i produksjon og for leverandør.

9. Sosialt ansvarlig produksjon – utvalgte produkter

Det er flere merkeordninger som er aktuelle og som til dels både dokumenterer produktets miljøegenskaper og sosiale forhold. Det er færre som kun tar for seg sosiale forhold. Fokuset bør derfor være på kriteriene som ligger til grunn for å oppnå merkeordningen, ikke merkeordningen i seg selv.

Vi har ikke kjennskap til en fullgod oversikt/sammenligning over kriteriene som inngår i ulike merkeordninger og sertifiseringer, men har fått spilt inn at de følgende har krav til sosiale forhold: OEKO-TEX® standarder (flere aktuelle), Textile Exchange standarder (som Global Recycled Standard (GRS), Responsible Wool Standard (RWS)), Social accountability 8000 (SA 8000), Worldwide Responsible Accredited Production (WRAP), Better Cotton, Leather Working Group (LWG) sertifisering, Amfori BSCI og nordiske merkeordninger som for eksempel Svanemerket.

10. Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter

Vi støtter DFØs vurdering av at dette kvalifikasjonskravet bør med ved anskaffelser av en viss størrelse og mener dokumentasjonskravene er akseptable. OECD-modellen regnes som den internasjonale gullstandarden for godt samfunnsansvar. Dokumentasjon i henhold til denne bør være tilstrekkelig for leverandører som ikke er omfattet av åpenhetsloven.

11. Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter inklusive levelønn - tildelingskriterium

Dersom levelønn ikke kan dokumenteres ved kontraktsinngåelse kan leverandør alternativt gis en tidsfrist innenfor kontraktstiden. Dokumentasjonen må være iht. en anerkjent metode, og dokumenteres via autorisert tredjepart i form av en revisjonsrapport, feks i løpet av første kontraktsår.

Andre initiativer for å fremme bedre arbeidsvilkår i tekstilindustrien bør også premieres, da det er mange ulike initiativer satt i gang for å fremme sosial bærekraft og etisk handel.

12. Innhold av stoffer som gir grunn til bekymring

De fleste leverandører har et forhold til REACH listen. Det er derimot verdt å merke at krav som går utover norsk og/eller europeisk lovverk er avhengig av at underleverandørene til produsentene og/eller produsenten selv har mulighet til å levere etterspurt dokumentasjon. Gode formuleringer på hva slags dokumentasjon som akspeteres er derfor viktig å avstemme med markedet.

"Best practice" i bedriftene mtp. kontroll på kjemikaliebruk går ut på å forplikte underleverandører og produsenter til å ikke bruke kjemikalier satt opp på en Restricted Substance List (RSL). RSL baserer seg på kravene til REACH, POPs direktivet, BioCid-Direktivet og eventuelt andre lovreguleringer av kjemikalier. Produktspesifikasjoner og testrapporter kontrolleres opp mot RSL listen. Det er derimot store variasjoner i hva slags interne kontrollmetoder, dokumentasjoner og merkeordninger bedriftene bruker for å dokumentere kjemikaliebruk hos underleverandører.

Et eksempel på god kravformulering, spesifikt for ull:

Ved produksjon av råvarer til artiklene under denne avtalen skal utslipp av det kjemiske oksygenforbruket (COD) for ubehandlet ull være ≤ 25 g/kg for grovull og lammeull og ≤ 45 g/kg for finull.

Leverandør skal ved oppstart av kontrakt levere en testrapport fra ullvaskeriet som viser at kravet er oppfylt. Ullvaskeriet skal være det/de som benyttes for ull som blir levert til produksjon av artiklene i kontrakten.

Oppfyllelse av kravet kan også dokumenteres ved tilgang på gyldig sertifikat på at tilbudte tekstiler er tildelt sertifisering utviklet i henhold til ISO 14024 (Type I eller Type I-lik) som oppfyller kravet. For eksempel Svanemerket. Det skal i tillegg leveres et dokument for merkeordningen med en henvisning til hvor i dokumentet kravet til COD er angitt.

13. Formaldehyd

Kravet bør kun benyttes på forespørsel og når det gjelder innkjøp av produktgrupper som ikke omfattes av annet lovverk. Innkjøper bør spesifisere dette i kravspesifikasjonen for å unngå uforholdsmessig dokumentasjonsbyrde.

14. Myknere i belegg og utskrift/trykk

Dokumentasjon skal kunne vises på forespørsel. For å lette dokumentasjonsbyrden kan kravet eventuelt differensieres og være strengere for produkter produsert utenfor EU/EØS.